

SIIRT İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

2020

ORTAOKUL

02 - 06 KASIM

5

ÖDEU TAKİP SİSTEMİ

2. ÜNİTE: KÜLTÜR ve MİRAS

KONU: UYGARLIKLARI ÖĞRENİYORUM (KONU ÖZETİ)

Uygarlık: Bir ülkenin veya bir toplumun maddi ve manevi varlıklarını; düşünce, sanat, bilim ve teknoloji ürünlerinin tümünü uygarlık denir.

1) MEZOPOTAMYA UYGARLIKLARI

NOT: Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan bölgeye Mezopotamya denir. İklimin uygun olması ve verimli araziler sebebiyle birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır

A)- SÜMERLER (MÖ 3500-2000)

- Dünyanın ilk bilinen uygarlığıdır.
- Mezopotamya'da kurulan ilk uygarlıktır.
- İlk defa yazıyı kullanarak tarih çağlarını başlatmışlardır.
- Ur, Uruk, Eridu ve Lagaş gibi şehir devletleri kurdular.
- Tarihte ilk tekerleği kullandılar.
- “Ziggurat” denilen tapınakları gözlemevi olarak kullandılar.
- Astronomi ile ilgilendiler, ay ve güneş tutulmasının inceleyerek Ay Takvimini yaptılar. --- Gezegenleri buldular, matematikte dört işlemi hesapladılar.

B-) BABİLLER (MÖ 2105-338)

- Kral Hammurabi “Hammurabi Kanunları” adıyla tarihte bilinen ilk anayasayı hazırladı.
- Astronomi ile ilgilenmiş, güneş saatini bulmuşlardır.
- Kral Hammurabi eşi için “asma bahçeleri”ni yaptırmıştır ve dünyanın yedi harikasındandır. --- Kral Hammurabi ülke denetiminin sağlayabilmek için “Babil Kulesi’ni” inşa ettirmiştir.

C-) ASURLULAR (MÖ 2000-612)

- Başkentleri Ninova’dır.
- Anadolu’da ticaret kolonileri kuran Asurlular, Mezopotamya uygarlığını Anadolu’ya tanıtmıştır. Çivi yazısını Anadolu’ya taşımışlardır.
- Başkentleri Ninova’da dünyanın ilk kütüphanesini kurdular.
- Kayseri’de ticaret merkezi kurdular.

2)ANADOLU UYGARLIKLARI

A-) HİTİTLER (MÖ 2000-700)

- Başkenti Hattuşaş (Çorum)
- Anadolu'da kurulan ilk uygarlıktır.
- Çivi ve hiyeroglif (resim yazısı) kullanıldı.
- Anal denilen tanrıya hesap verdikleri yıllıklar ilk tarih yazıcılığı sayılır.
- Geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır.
- Hititler ile Mısırlılar arasında tarihte ilk bilinen yazılı antlaşma olan Kadeş antlaşması imzalanmıştır.

B-) FRİGLER (MÖ 1200-676)

- Başkentleri Gordion (Ankara ili Polatlı ilçesi) --- En önemli geçim kaynakları tarımdır.
- Madencilik, dokumacılık, seramik sanatı ile uğraştılar.
- “Fibula” denilen çengelli iğneyi, kilim ve seramiği kullandılar.
- En ünlü kralı Midas’dır.
- “Tapates” denilen kilimler dokunurdu.
- Kaya mezarları kabartmalarla süslenmiştir.
- C-) İYONLAR (MÖ 1260-546)
- Şehir devletleri halinde yaşadılar, başkentleri yoktur, Efes, Milet, Foça, İzmir önemli şehirlerdir.
- Deniz ticareti ve kolonicilik yaptılar.
- En gelişmiş uygarlıktır, bugünkü Avrupa ülkelerinin temelini atmışlardır.
- Özgür düşünce ve bilim gelişmiştir. Tales-Felsefe Pisagor-Matematik Hipokrat-Tıp Herodot-Tarih Homeros-Edebiyat

D-) URARTULAR (MÖ 900-600)

- Başkenti Tuşpa (Van ili) --- Maden işçiliği ve mimari gelişmiştir.
- Sulama amaçlı ilk göletleri yaptılar.
- Mezarlarını oda biçiminde yapıp içine eşyalarını koydular, ölümden sonraki hayata inanmışlardır.

E-) LİDYALILAR (MÖ 700—547)

- Başkentleri Sard (Sardes-Manisa ili yakınlarında)
- Tarihte bilinen ilk madeni parayı kullandılar. --- Takas (değiş-tokuş) usulünü kaldırdılar.
- Ticaret yapmak için Kral yolunu açtılar

1) Sosyal bilgiler öğretmeni öğrencilerden Anadolu Medeniyetlerini söylemelerini istemiştir.

Aşağıdaki öğrencilerden hangisi yanlış cevap vermiştir?

- A) Mert : İyonlar
- B) Cansu : Urartular
- C) Ahmet : Hititler
- D) Yağmur: Babiller

2)Aşağıdaki bilgi ve medeniyet eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Parayı bulmuşlardır. → Lidyalılar
- B) Çivi yazısını bulmuşlardır. → Asurlar
- C) Kraliçelerine Tavananna denilir.→ Hititler
- D) Van Kalesini yapmışlardır → Urartular

3) Mezopotamya'nın tarih boyunca pek çok kavmin istilasına uğramasında;

- I. Bölge ikliminin elverişli olması
  - II. Topraklarının verimli olması
  - III. Bölgede güçlü bir devletin bulunmaması
- durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) I, II ve II

4) Sümerler;

-Yazıyı bulmuşlar, geometri, aritmetik ve astronomi gibi bilimlerin temellerini oluşturmuşlar, ilk yasaları ve edebi eserleri ortaya koymuşlardır.

-Güney Mezopotamya'da, birbirleriyle mücadele içinde olan kentlerde yaşamışlar, sınırları çok geniş olmayan devletler kurmuşlardır.

Buna göre, Sümerler hakkında hangisi söylenemez?

- A)Uygarlığa önemli katkılarda bulundukları,
- B)Birbirleriyle mücadele ettikleri,
- C)Askeri açıdan güçlü devletler kurdukları,
- D)Yazılı belgeleri ortaya koydukları,

5) İyonya'da felsefe, bilim, sanat ve edebiyat gelişmiştir.

Bu durumda, İonyalıların;

- I Özgür düşünce ortamına sahip olmaları
- II Ticaret sayesinde kültür alışverişinde bulunmaları
- III Dini inanışların baskıcı olmayışı ve dünyevî olması

Özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

6) Aşağıdaki, bilgilerden hangisi Lidyalıların ticaret alanında geliştiklerini gösterir?

- A) Kral Yolu'nu yaparak doğu-batı ticaretini geliştirdiler.
- B) Aristokratik bir idare ile yönetildiler.
- C) Büyük Menderes ve Gediz arasında yaşadılar.
- D) Fildişi oymacılığında ilerlediler.

7) Anadolu'da bilim ve sanatın gelişmesinde, kendisinden zaman bakımından eski, kültür seviyesi bakımından yüksek olan Mısır ve özellikle Mezopotamya'nın büyük etkisi olmuştur.

Buna göre, Anadolu'nun yüksek bir kültüre sahip olmasında;

- I Çevre uygarlıklarla ilişkiye girilmesi
- II Etkileşime açık bir coğrafya olması
- III Çok tanrılı inancın hakim olması

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III

8) Frigyalılar halı ve kilim dokumacılığı, kuyumculuk, müzik ve kaya mimarisinde önemli çalışmalar yapmışlardır.

Buna göre Frigyalıların aşağıdakilerden hangisinde ileri gittiği söylenebilir?

- A) Eğitim
- B) Sanat
- C) Bilim
- D) Tarım

9) İlkçağ'da başta Hammurabi Kanunları olmak üzere doğu kanunlarında kısas prensibi (göze göz, dişe diş) varken Anadolu'da pek çok suçun cezası tazminat olarak ödenirdi. Ölüm cezası da nadiren uygulanırdı.

Buna göre;

I Anadolu kanunlarının doğu kanunlarına göre daha insancıl olduğu

II Anadolu uygarlıklarında suç oranının az olduğu

III Mezopotamya'da yargılamalarda adaletli davranılmaya çalışıldığı

durumlarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I ve II

10) Kayseri yakınlarındaki Kültepe'de yapılan kazılarda Asurlulara ait ticari nitelikli kil tabletler bulunmuştur.

Kültepe'de bulunan bu ilk yazılı belgeler, Anadolu ile ilgili aşağıdakilerden hangisine kanıt oluşturur?

- A) Değişik uygarlıkların kurulduğuna
- B) Anadolu'nun tarihi devirlere geçtiğine
- C) Siyasi birliğin sağlandığına
- D) Yerleşik hayatın Asurlularla başladığına

11) İlkçağ'da Babil Devleti'nde;

- I Valilerin sık sık merkeze rapor vermesi
- II Hammurabi yasalarının yapılmış olması
- III Babil Asma Bahçelerinin yapılması

Özelliklerinden hangileri Babil'in merkezi bir devlet olduğunu gösterir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III

12) Kadeş Barış Antlaşması'nın Hititçe metninde kral ve kraliçenin imzaları bulunmaktadır.

Bu durum;

- I Hitit kralları merkezi otoriteyi sağlayamamışlardır
- II Kadınlar Hitit yönetiminde etkilidir.
- III Hititlerde antlaşmadan kazançlı çıkmıştır.

yargılarından hangilerini kanıtlar?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II

13) Hititler, "Anal" adı verilen yıllıklara başarılarını ve galibiyetlerini yazarken, başarısızlıklarını ve yenilgilerini de yazmışlardır.

Bu yönleriyle tarih yazıcılığı yapmalarından çok

objektif tarih yazılığını başlatmaları ile ön plana

çıkışlardır.

Hititleri buna yönelten neden olarak;

I Gelecek kuşaklara tarih öğretme isteği

II Bilime önem verdiklerini kanıtlama düşüncesi

III Tanrılarına hesap verme inancı

durumlarından hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II

14) İyon şehir devletlerinin kendi yurtları dışında yaşam kaynakları arayışı için gerçekleştirdikleri koloni hareketleri aşağıdakilerden hangisine neden olmuştur?

- A) Akdeniz siyasi birliğinin kurulmasına
- B) Doğu-batı çatışmasının sona ermesine
- C) Asker gereksiniminin azalmasına
- D) Farklı uygarlıkların etkileşimlerinin hızlanmasına

15) Tarihte Sümerler yazıyı, Fenikeliler alfabeyi, Lidyalılar ise parayı bulmuşlardır.

İlkçağ'dan beri insanların yeni buluşlara yönelmesinin sebebini aşağıdakilerden hangisi en iyi şekilde açıklamaktadır?

- A) İhtiyaçlarını karşılama çabasıyla
- B) Özgün kültür yaratma düşüncesiyle
- C) Bilimsel alanda ilerlemek istemeleriyle
- D) Diğer toplumları etkileme düşüncesiyle

16) Anadolu uygarlıklarından olan Hititlerin, pek çok tanrısı vardı. Hititler kendi tanrılarının başka, bütün Anadolu ve Ön Asya tanrılarını kutsal saymışlar ve onlara tapmışlardır.

Buna göre;

I Hititler dini içerikli bir devlet teşkilâtı oluşturmuşlardır.

II Öldükten sonra hayatın devam ettiğine inanmışlardır.

III Sadece bir dine bağlı kalmamışlardır.

Gibi yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III

17) Hititlerdeki;

I Kölelere mülkiyet hakkı verilmiştir.

II Çok tanrı inancı vardır.

III Cezalarda fidye esası uygulanmıştır.

uygulamalarından hangileri diğer Eski çağ toplumlarına göre daha insancıl olduklarına kanıt olarak gösterilebilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) Yalnız I
- D) I ve III

18) Hititler'de çok tanrılı bir inanç sistemi vardı. Hitit Devleti egemenliğindeki toplumları dini inançlarında serbest bırakmış, tapınaklarını koruyarak, tanrılarını kendi tanrısı kabul etmiştir.

Bu durumun Hitit devlet yönetiminde aşağıdakilerden hangisinin olduğunu gösterir?

- A) Hoşgörü
- B) Baskı
- C) Asimile
- D) Kölecilik

19) İlkçağ 'da ticaret hayatının gelişip yaygınlaşmasın da aşağıdakilerden hangisinin katkısı olduğu söylenemez?

- A) Anadolu ile Mezopotamya arasında Kral Yolu'nun yapılması
- B) Paranın kullanılmaya başlanması
- C) Çok tanrılı dine inanılması
- D) Nüfus ve üretim artışı

20)) Frigyalılarda;

- Keçi kılından dokumaların yapılması
- "Tapates" adlı halı ve kilim üretilmesi durumları;

I Ekonomilerinde hayvancılık da önemlidir.

II Köle emeğinden yararlanılmıştır.

III Dokumacılık gelişmiştir.

Yargılarından hangilerini desteklemektedir?

- A) Yalnız II
- B) I, II ve III
- C) I ve III
- D) Yalnız I

CEVAP ANAHTARI

TÜRKÇE

MATEMATİK

FEN B.

SOSYAL B.

DİN K.

İNGİLİZCE

1.B

2.B

3.A

4.D

5.A

6.C

7.A

8.C

9.C

10.A

11.B

12.A

13.D

14.B

15.D

16.A

17.A

18.B

19.D

20.A

1. B

2. D

3. B

4. C

5. C

6. A

7. D

8. A

9. C

10.B

11.B

12.D

13.A

14.D

15.C

16.A

17.C

18.A

19.B

20.D

1-D

2-D

3-D

4-B

5-A

6-B

7-B

8-C

9-B

10-B

11-C

12-D

13-A

14-B

15-A

16-B

17-B

18-C

19-C

20-C

1)D

2)B

3)D

4)C

5)D

6)A

7)C

8)B

9)A

10)B

11)C

12)B

13)B

14)D

15)A

16)C

17)D

18)A

19)C

20)C

1. B

2. C

3. D

4. C

5. B

6. B

7. B

8. A

9. C

10.C

11.B

12.B

13.B

14.A

15.B

16.D

17.D

18.B

19.A

20.D

1. C

2. D

3. B

4.A

5.B

6.C

7.A

8.C

9.D

10.B

11.B

12.B

13.B

14.C

15.C

16.C

17.A

18.D

19.D

20.A

EMEĞİ GEÇEN ÖĞRETMENLERİMİZ

AR-GE EKİBİ

MEHMET SALİH YILMAZ
Müdür Yardımcısı

HACER ARMAĞAN
Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

DENİZ TOMAR YILDIZ
Türkçe Öğretmeni

İSMAİL TOPÇUL
Matematik Öğretmeni

AYŞEGÜL ÜZÜM
Fen Bilimleri Öğretmeni

Mürsel SAGİR
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

ŞAHİDE BAYSAL
Din Kültürü Öğretmeni

Gözde AVCİ
İngilizce Öğretmeni